

Kunskapsstyrning för hälso- och sjukvården
Högspecialiserad vård
nhv@socialstyrelsen.se

Beslut om nationell högspecialiserad vård – viss vård vid hypertrofisk obstruktiv kardiomyopati (HOCM)

Beslut

Socialstyrelsen ändrar tidigare beslut om nationell högspecialiserad vård avseende viss vård vid hypertrofisk obstruktiv kardiomyopati (HOCM) från den 29 juni 2021 i ärende med diarienummer 5.3-13045/2019-100 och beslutar att viss vård vid HOCM, enligt definitionen nedan, ska utgöra nationell högspecialiserad vård och bedrivs vid tre enheter.

Definition

Vid isolerad hypertrofisk obstruktiv kardiomyopati (HOCM) ska bedömning inför och eventuell interventionell behandling, med exempelvis alkoholablation eller kirurgisk myektomi, utgöra nationell högspecialiserad vård.

Definitionen innefattar vuxna patienter med isolerad HOCM med uttalad symptomatologi till följd av klinisk signifikant utflödesobstruktion trots optimal medicinsk behandling.

Avgränsning

Beslutet innefattar inte personer under 18 år.

Ärendet

Bakgrund

Viss vård vid HOCM är definierat som tillståndspliktig vård sedan 29 juni 2021 då Socialstyrelsen fattade beslut om att aktuell vård skulle utgöra nationell högspecialiserad vård och bedrivs vid två enheter (se ärende med dnr 5.3-13045/2019). Vårdområdet utlystes därefter med möjlighet för regioner att ansöka om att bedriva vården. Det har inkommit ansökningar från fem regioner om att få bedriva denna vård (Region Uppsala, Region Stockholm, Region Skåne, Region Västerbotten och Västra Götalandsregionen).

I sakkunnigruppens utredning som ligger till grund för beslutet om nationell högspecialiserad vård framgår att vården föreslås bedrivs på två enheter, något som fick stöd i remissvaren. Efter att ansökningarna inkommit bereddes ärendet i Beredningsgrupp 2. Beredningsgruppen kunde dock inte enas om ett gemensamt yttrande avseende hur tillstånden skulle fördelas och efterfrågade därför 2025 ytterligare underlag om patientvolymen samt hur och var den definierade vården

bedrivs idag. Socialstyrelsen beslutade därför att genomföra en utvärdering av områdets definition samt antalet enheter som området ska bedrivas på. Motivet till detta var att relativt lång tid hade passerat sedan Socialstyrelsen fattade beslutet om nationell högspecialiserad vård och att inget tillstånd sedan delats ut.

I september 2025 skickade Socialstyrelsen ut en definitionsutvärdering till samtliga sju universitetssjukhus, det nationella programområdet för hjärt- och kärlsjukdomar, samt till två patientföreningar. Utöver frågor angående definitionen ställdes frågor till alla universitetssjukhus avseende vilka patientvolymerna hanterar inom ramen för definitionen idag.

Sammanfattningsvis framkom att en majoritet av respondenterna bedömde att definitionen var fortsatt relevant. Dock ansågs patientvolymerna för den del av definitionen som gäller kirurgisk myektomi vara högre än vad som framkommit i sakkunnigruppens utredning. Några av respondenterna ansåg också att vården bör bedrivas vid tre enheter i stället för två.

Skälen för beslutet

Rättslig reglering

Av 2 kap. 7 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL, framgår att med nationell högspecialiserad vård avses offentligt finansierad hälso- och sjukvård som behöver koncentreras till en eller flera enheter men inte till varje samverkansregion för att kvaliteten, patientsäkerheten och kunskapsutvecklingen ska kunna upprätthållas och ett effektivt användande av hälso- och sjukvårdens resurser ska kunna uppnås.

Av 7 kap. 5 § HSL framgår bl.a. att den myndighet som regeringen bestämmer beslutar vilken hälso- och sjukvård som ska utgöra nationell högspecialiserad vård och på hur många enheter sådan vård ska bedrivas. Vid bedömningen av om en åtgärd ska utgöra nationell högspecialiserad vård ska hänsyn särskilt tas till om vården är komplex eller sällan förekommande och om den kräver en viss volym, multidisciplinär kompetens eller stora investeringar eller medför höga kostnader. Beslutet får inte överklagas.

Enligt 2 kap. 1 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80), HSF, beslutar Socialstyrelsen vilken hälso- och sjukvård som ska utgöra nationell högspecialiserad vård enligt 2 kap. 7 § hälso- och sjukvårdslagen och på hur många enheter sådan vård ska bedrivas.

Enligt 2 kap. 2 § HSF beslutar Socialstyrelsen efter ansökan från en region om tillstånd och villkor för att bedriva nationell högspecialiserad vård. Myndigheten beslutar också om återkallelse av ett sådant tillstånd.

Enligt 19 § förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen finns inom myndigheten ett särskilt beslutsorgan som benämns Nämnden för nationell högspecialiserad vård. Beslutsorganet ska fatta beslut om tillstånd och villkor för att bedriva nationell högspecialiserad vård samt om återkallelse av ett sådant tillstånd enligt 7 kap. 5 a § HSL.

Av 37 § förvaltningslagen (2017:900), FL, framgår att en myndighet får ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om den anser att beslutet är

felaktigt på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning.

Socialstyrelsens bedömning

Den genomförda definitionsutvärderingen visar att det finns visst stöd hos respondenterna för att den aktuella vården bör bedrivas vid fler än två enheter samt att det är något större patientvolymen gällande kirurgisk myektomi än vad sakkunniggruppen uppskattade i sin utredning. Mot denna bakgrund bedömer Socialstyrelsen att antal enheter som får bedriva vården inom tillståndsområdet ska ändras från två till tre enheter. Socialstyrelsen beslutar mot denna bakgrund att viss vård vid hypertrofisk obstruktiv kardiomyopati, enligt definitionen under rubriken beslut, fortsatt ska utgöra nationell högspecialiserad vård och bedrivas vid tre enheter.

Detta beslut får inte överklagas.

Beslut i detta ärende har fattats av tillförordnade myndighetschefen Linda Corsvall. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Thomas Lindén och Pär Ödman och enhetschefen Kristina Wikner deltagit. Utredaren Erika Anthony-Oscarson har varit föredragande.

SOCIALSTYRELSEN

Linda Corsvall

Erika Anthony-Oscarson